

Kamila Mrozek

Zmiany w dozorcze elektronicznym wprowadzone w 2018 roku

Changes in digital supervision introduced in 2018

Opracowanie zawiera opis oraz analizę zmian w dozorcze elektronicznym wprowadzonych ustawą z 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej. Tytułowa nowelizacja osadzona jest w dwóch obszarach tematycznych. Pierwszy z nich koncentruje się wokół wzmocnienia roli Służby Więziennej w procesie wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego poprzez wyposażenie jej w dodatkowe kompetencje znacznie wychodzące ponad zadania dotychczas zdefiniowane w kodeksie karnym wykonawczym. Drugi dotyczy poprawy funkcjonalności urządzeń związanych z dozorem mobilnym. W tej części pracy omówiono zasady działania rejestratora przenośnego oraz funkcje, jakie pełni on w przypadku orzeczenia poszczególnych środków karnych czy środka zabezpieczającego w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu.

Słowa kluczowe: dozór elektroniczny, osoba chroniona, skazany, środek karny, Służba Więzienna.

The elaboration contains a description and analysis of alterations in electronic supervision introduced by the Act of 12 April 2018 amending the Act – Executive Penal Code and the Act on the Prison Service. The title amendment is embedded in two thematic areas. The first of these focuses on strengthening the role of the Prison Service in the process of executing a penalty in the electronic supervision system, by providing it with additional mandate significantly exceeding the tasks previously defined in the Executive Penal Code. The other one is associated to the betterment of the functionality of devices related to mobile surveillance.

This part of the paper discusses the principles of operation of the portable recorder and the functions it performs in the event of the decision of individual penal measures or a security measure in the form of electronic control of the place of stay.

Key words: electronic supervision, a protected person, convicted person, penal measure, Prison Service.

Uwagi wstępne

Zgodnie z definicją legalną zawartą w treści art. 43b § 1 kodeksu karnego wykonawczego¹ dozór elektroniczny stanowi formę kontroli zachowania skazanego przy użyciu środków technicznych. Ustawodawca definiuje również pojęcie „system dozoru elektronicznego”, pod którym należy rozumieć ogół metod postępowania i środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego (art. 43b § 2 kkw). Wymienione środki techniczne określa przepis art. 43f § 1 pkt 1, 2, 3 i 4 kkw oraz przepisy rozporządzenia ministra sprawiedliwości w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego². Metody postępowania stanowią natomiast bezpośrednie odwołanie do kodeksowych form (typów dozoru), w jakich można kontrolować zachowanie skazanego objętego „elektroniczną kontrolą”.

Instytucja ta początkowo uregulowana w odrębnej ustawie³, a następnie w 2015 r. wprowadzona na stałe do kodeksu karnego wykonawczego wymagała licznych zmian, które zmierzały nie tylko do doskonalenia tego rozwiązania, ale również reagowania na aktualnie występujące problemy. Należy bowiem pamiętać, że w Polsce elektroniczna kontrola zachowań skazanych wykorzystywana jest dopiero od niespełna 10 lat.

Zasadniczym celem niniejszych rozważań jest omówienie i próba dokonania oceny ostatniej nowelizacji przepisów zawartych w rozdziale VIIa kkw oraz ustawie o Służbie Więziennej.

---

¹ Ustawa z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652).

² Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.10.2016 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1698).

³ Ustawa z dnia 7.09.2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2007 r. nr 191, poz. 1366 z późn. zm.).

Ustawą z 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej⁴ wprowadzono bowiem dwie zmiany w obrębie dozoru elektronicznego. Pierwsza koncentruje się wokół wzmocnienia roli Służby Więziennej w procesie wykonywania kary w systemie dozoru elektronicznego poprzez wyposażenie jej w dodatkowe kompetencje wychodzące ponad zadania dotychczas zdefiniowane w kodeksie karnym wykonawczym. Druga zaś powiązana jest z poprawą funkcjonalności urzędów związanych z dozorem mobilnym⁵.

Uwagi do pierwotnych propozycji ustawodawcy

Pierwotnie projekt ustawy nowelizującej zakładał oprócz ww. rozwiązań wprowadzenie zmian w obrębie art. 43a § 1 kkw poprzez rozszerzenie zakresu stosowania przedmiotowej instytucji o inne środki, których wykonanie łączy się z zastosowaniem dozoru elektronicznego. Ustawodawca zatem zamierzał rozszerzyć katalog z art. 43a § 1 kkw o nowe, niedoprecyzowane wprost w projekcie dodatkowe dolegliwości wymierzone sprawcy, które można by było wykonać przy użyciu dozoru elektronicznego. Warto przypomnieć, że dotychczas katalog ten obejmował karę pozbawienia wolności, środek karny w postaci zakazu zbliżania się do określonych osób oraz w postaci zakazu wstępu na imprezę masową, a także elektroniczną kontrolę miejsca pobytu orzekaną tytułem środka zabezpieczającego. W uzasadnieniu do rządowego projektu wyjaśniono, iż pod pojęciem innych środków, których wykonanie łączy się z zastosowaniem dozoru elektronicznego, kryją się środki zapobiegawcze, które w przyszłości miałyby być wykonywane przy użyciu systemu dozoru elektronicznego. Także i w tym obszarze podkreślano celowość rozwiązania skutkującego rozbudowaniem kompetencji Służby Więziennej o dodatkowe zadania, o których mowa w art. 43t kkw. Dostrzeżono bowiem, iż modyfikacja funkcjonowania dozoru elektronicznego w trakcie obowiązywania

---

⁴ Ustawa z dnia 12.04.2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1010).

⁵ Od 1 lipca 2015 r., tj. od kiedy przepisy regulujące system dozoru elektronicznego implementowano do kodeksu karnego wykonawczego, instytucja ta nowelizowana była dwukrotnie. Pierwszy raz obszerne zmiany w obrębie tytułowej instytucji wprowadzono ustawą z dnia 11.03.2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, która weszła w życie dnia 15.04.2016 r. Głównym jej założeniem było przywrócenie stosowania dozoru stacjonarnego jako formy wykonywania kary pozbawienia wolności. Druga zmiana, która weszła w życie 1.06.2018 r. stanowiła asumpt do napisania niniejszego opracowania.

umowy z upoważnionym podmiotem nie będzie wymagała aneksowania i uzgadniania nowych zapisów, albowiem będzie mogła być realizowana właśnie przez Służbę Więzienną.

Finalnie jednak zaproponowana zmiana nie została przyjęta. Uznano bowiem, że ogólnikowość propozycji, brak konsekwencji w postaci wprowadzenia analogicznego zapisu w kolejnych artykułach ustawy, chociażby tych dotyczących obowiązków kuratorów sądowych oraz przyszłościowy jej charakter powodują, że wprowadzenie jej w życie w chwili obecnej może spowodować duże problemy interpretacyjne. Niemniej koncepcja ta może stanowić zapowiedź modyfikacji funkcjonowania dozoru elektronicznego w przyszłości, poprzez uzupełnienie systemu o środki zapobiegawcze.

Należy zaznaczyć, że propozycja ta nie ma jednak charakteru pionierskiego. Wprowadzenie elektronicznej kontroli jako alternatywy dla środków zapobiegawczych było już przedmiotem dyskusji jeszcze w toku prac legislacyjnych nad ustawą o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Uznano wówczas, iż rozwiązanie to – w przypadku tymczasowego aresztowania – nie udźwignęłoby celu, jaki ustawodawca postawił w art. 258 kpk. Mogłoby być co najwyżej alternatywą dla dozoru policyjnego, jednak aspekt finansowy, jak i brak wpływu na liczbę populacji w polskich jednostkach penitencjarnych ostatecznie zdecydowały o rezygnacji z przedmiotowej propozycji⁶.

Analiza zaaprobowanych rozwiązań

Obecnie Służba Więzienna wykonuje jedynie zadania ustawowe, związane z odbywaniem kary w systemie dozoru elektronicznego, wskazane przez ministra sprawiedliwości, a skoncentrowane wokół prowadzenia centrali monitorowania. Realizacja pierwszej zmiany wymagała, oprócz nowelizacji kodeksu karnego wykonawczego, wprowadzenia również niewielkiej modyfikacji w obrębie ustawy o Służbie Więziennej. W ustępie 2 artykułu 2 powołanej ustawy dodano pkt 9, który to do katalogu podstawowych zadań Służby Więziennej wprowadza obowiązek „realizacji

---

⁶ A. Kiełtyka, A. Ważny, Ustawa o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Komentarz, Warszawa 2011, s. 37.

zadań wykonywanych przez podmioty, o których mowa w art. 43g § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy w przypadku powierzenia tych obowiązków przez Ministra Sprawiedliwości”. Wobec tak szeroko określonych kompetencji Służby Więziennej w ramach dozoru elektronicznego ustawodawca zdecydował o usunięciu ust. 2a, który nakładał na Służbę obowiązek prowadzenia centrali monitorowania, o której mowa w art. 43f § 1 kkw, albowiem obowiązek ten aktualnie wpisuje się w treść nowo dodanego pkt. 9 art. 2 ust. 2 cytowanej ustawy. Reasumując powyższe należy stwierdzić, że argumentem uzasadniającym wprowadzenie przedmiotowej zmiany był fakt, iż do dnia 1 czerwca 2018 r., a zatem do dnia wejścia w życie nowelizowanej ustawy, Służba Więzienna realizowała jedynie zadania ustawowe wskazane przez ministra sprawiedliwości, a dotyczące prowadzenia centrali monitorowania w systemie dozoru elektronicznego. Obecnie zaś zakres ustawowych kompetencji tej formacji związanych z wykonywaniem kar w ramach dozoru elektronicznego uległ zwielokrotnieniu, przy czym wyraźnie należy zaznaczyć, iż w dalszym ciągu Służba Więzienna nie ma statusu tzw. podmiotu dozoruującego.

Jak wynika z uzasadnienia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej⁷ celem wprowadzenia w życie analizowanej zmiany jest „zagwarantowanie pełnej spójności w zakresie nieprzerwanego i sprawnego wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego. (...), kiedy to upoważniony podmiot dozoruujący (podmiot prywatny wyłaniany w drodze przetargu publicznego) zaprzestanie wykonywania kar”. Podkreśla się nadto, że „potencjalne wyposażenie Służby Więziennej w nowe kompetencje ustawowe do wykonywania zadań w ramach SDE, wskazanych fakultatywnie przez Ministra Sprawiedliwości, jawi się jako w pełni uzasadnione i potrzebne, przede wszystkim ze względu na funkcje gwarancyjne dla bezpiecznego i skutecznego wykonania kar oraz środków karnych i zabezpieczających w SDE”.

W tym kontekście w toku prac nad projektem wskazywano, iż sędowanie zadań, o których mowa w art. 43t kkw na państwo stanowić będzie swoistą gwarancję bezpieczeństwa nieprzerwanego i skutecznego wykorzystania systemu dozoru elektronicznego w Polsce. Zauważono bowiem, że powierzenie tych zadań podmiotowi prywatnemu zawierało

---

⁷ <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2290> (dostęp: 12.08.2018).

element niepewności, związany chociażby z jego niewypłacalnością czy też możliwością niespodziewanego rozwiązania łączącego strony porozumienia. Nie bez znaczenia pozostaje również aspekt finansowy.

Ustawa z 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej stanowi zatem wentyl bezpieczeństwa na wypadek gdyby z jakichkolwiek względów upoważniony podmiot dozoru zaprzestał wykonywania kar w systemie dozoru elektronicznego. W takim przypadku na skutek decyzji ministra sprawiedliwości Służba Więzienna przejmie od podmiotu komercyjnego całość zadań podmiotu dozoru, które obejmują wykonywanie całodobowych patroli interwencyjnych (przez funkcjonariuszy i pracowników cywilnych Służby Więziennej) na terenie całego kraju, z zabezpieczeniem przez Służbę Więzienną niezbędnych środków transportu i łączności oraz bezpiecznego transferu danych pomiędzy zespołami patrolowymi a centralą monitorowania SDE, związanych z wykonywaniem kar, środków karnych i środka zabezpieczającego w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu⁸.

Osiągnięcie zamierzonego przez ustawodawcę celu w zakresie wzmocnienia roli Służby Więziennej w ramach dozoru elektronicznego wymagało wprowadzenia zmiany również w obrębie ustawy – Kodeks karny wykonawczy. Dotychczas przepis art. 43g § 3 kkw stanowił, że „podmiotem dozującym może być przedsiębiorca, instytucja państwowa lub podmiot zagraniczny będący przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełniający warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej”⁹. Przepis ten wykluczał możliwość scedowania obowiązków podmiotu dozoru na Służbę Więzienną. W wyniku kwietniowej nowelizacji został on uzupełniony o dodatkowy zapis, rozszerzający ustawowe kompetencje Służby Więziennej o nowe zadania związane z wykonywaniem kar w systemie dozoru elektronicznego. Od tej pory jednostka organizacyjna podlegała ministrowi sprawiedliwości lub przez niego nadzorowana będzie mogła również realizować zadania podmiotu dozoru, a nie – jak było dotychczas – wyłącznie zadania związane z prowadzeniem centrali monitorowania.

W rezultacie powyższych zmian należało również znowelizować § 4 art. 43g kkw, albowiem scedowanie zadań podmiotu dozoru

---

⁸ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/15B1E2A755FBDE9DC1258241003E7186/%24File/2290.pdf> (dostęp: 12.08.2018).

⁹ Ustawa z dnia 6.06.1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652).

na jednostkę podległą ministrowi sprawiedliwości z oczywistych względów nie mogłoby odbywać się w trybie określonym w ustawie z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych¹⁰. Należy jednak zaznaczyć, że minister sprawiedliwości w dalszym ciągu dokonuje wyboru podmiotu dozoruującego na podstawie ww. ustawy, za wyjątkiem sytuacji, kiedy powierzenie czynności, o których mowa w art. 43g § 1 pkt 2 kkw, dotyczy właśnie jednostki organizacyjnej podległej ministrowi lub przez niego nadzorowanej. W uzasadnieniu wskazano również, że w przypadku powierzenia zadań podmiotu dozoruującego bez zastosowania powołanej ustawy jednostce organizacyjnej podległej ministrowi sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej innej niż Służba Więzienna, jednostka taka będzie spełniać przesłanki udzielenia zamówienia *in-house*, o których mowa w art. 12 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z 26.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE, w szczególności zaś przesłankę wykonywania ponad 80% działalności w ramach wykonywania zadań powierzonych jej przez instytucję zamawiającą, sprawującą kontrolę (art. 12 ust. 1 lit. b dyrektywy).

Co istotne, podmioty prywatne w dalszym ciągu będą odpowiadały – w ramach przetargów – za technologię oraz oferowane Służbie Więziennej urządzenia. Stąd też z aprobatą należy ocenić zmianę w obrębie art. 43t § 1 kkw, który zawiera katalog obowiązków podmiotu dozoruującego. Dotychczas do obowiązków podmiotu dozoruującego należała m.in. kontrola prawidłowości działania środków technicznych i niezwłoczne usuwanie uchybień w ich działaniu. Obecnie zrezygnowano z obowiązku usuwania uchybień w działaniu środków technicznych, pozostawiając w ramach kompetencji podmiotu dozoruującego jedynie możliwość weryfikacji poprawności ich działania.

Drugim filarem kwietniowej nowelizacji systemu dozoru elektronicznego jest poprawa funkcjonalności urządzeń technicznych związanych z dozorem mobilnym i zbliżeniowym. W art. 43n kkw dodano § 3 w brzmieniu: „Skazany, wobec którego jest wykonywany dozór mobilny lub zbliżeniowy, ma ponadto obowiązek:

- 1) nieprzerwanie nosić rejestrator przenośny;
- 2) odbierać połączenia przychodzące do rejestratora przenośnego;
- 3) udzielać osobom upoważnionym, na ich żądanie, wyjaśnień, o których mowa w § 1 pkt 4, również przy użyciu rejestratora przenośnego.”

¹⁰ Ustawa z dnia 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 i 2018).

Rozszerzono zatem zakres obowiązków, jakie ustawa nakłada na sprawcę, wobec którego orzeczono środek zabezpieczający połączony z dozorem elektronicznym oraz skazanego, wobec którego orzeczono środek karny w postaci zakazu zbliżania się do określonych osób kontrolowanego w SDE albo zakazu wstępu na imprezę masową z zastosowaniem SDE, poprzez wprowadzenie dodatkowego obowiązku polegającego na wyposażeniu skazanego w rejestrator przenośny. Choć § 3 znajduje zastosowanie wyłącznie w sytuacji orzeczenia dozoru mobilnego lub zbliżeniowego, to jednocześnie należy pamiętać o treści § 1, z którego wynikają obowiązki ogólne stosowane względem wszystkich podmiotów, wobec których wykonywany jest dozór elektroniczny¹¹.

W uzasadnieniu do rządowego projektu wskazano, iż wyposażenie skazanego w rejestrator przenośny umożliwi mu nawiązanie kontaktu z podmiotem dozoru, w przypadku zaś orzeczenia dozoru mobilnego pozwoli również na kontrolę miejsca pobytu skazanego w czasie rzeczywistym nawet w przypadku wyczerpania się źródła zasilania w podstawowym urządzeniu telefonicznym, jakim jest nadajnik GPS. Podkreślono nadto, że wprowadzone zmiany podyktowane są koniecznością ustawowego unormowania obowiązku skazanego do odbierania połączeń, wykonywania poleceń i udzielenia osobom upoważnionym wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania „kary” i wykonywania nałożonych obowiązków, również przy użyciu urządzenia mobilnego.

Dotychczas w praktyce stosunkowo rzadko wykorzystywano potencjał rejestratora przenośnego. Mógł on być bowiem użytkowany wyłącznie przez osobę chronioną przy realizacji orzeczonego przez sąd zakazu zbliżania się do tej osoby przez skazanego.

Należy wspomnieć, iż wyposażenie osoby chronionej w rejestrator przenośny może nastąpić tylko na jej wniosek. Rodzi to jednak po stronie osoby korzystającej z rejestratora tego typu określone konsekwencje, o czym należy ją pouczyć. Po pierwsze, umyślne dopuszczenie

---

¹¹ Zgodnie z brzmieniem art. 43n § 1 kkw skazany, wobec którego wykonywany jest dozór elektroniczny, ma obowiązek: Nieprzerwanie nosić nadajnik. Dbać o powierzone mu środki techniczne, w tym zwłaszcza chronić je przed utratą, zniszczeniem, uszkodzeniem lub uczynieniem niezdatnymi do użytku, oraz zapewnić ich stałe zasilanie energią elektryczną. Udostępniać podmiotowi dozoru powierzone środki techniczne do kontroli, naprawy lub wymiany na każde żądanie tego podmiotu, w tym również umożliwiając pracownikom tego podmiotu wejście do pomieszczeń, w których skazany przebywa, lub na nieruchomości stanowiącej jego własność lub będącą w jego zarządzie. Udzielać prezesowi sądu lub upoważnionemu sędziemu, sądowemu kuratorowi zawodowemu, podmiotowi dozoru i podmiotowi prowadzącemu centralę monitorowania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary i wykonywania nałożonych obowiązków oraz stawiać się na wezwania sędziego i kuratora.

do zniszczenia, uszkodzenia lub uczynienia niezdatnym do użytku rejestratora przenośnego wiąże się z obowiązkiem uiszczenia na rzecz podmiotu dozoru tj. opłaty wyrównawczej¹², o której mowa w treści art. 43s kkw. Należy pamiętać, na co już zwracano uwagę w literaturze, że pod pojęciem dopuszczenia do zniszczenia, uszkodzenia czy uczynienia niezdatnym do użytku jakiegokolwiek urządzenia służącego do wykonywania dozoru elektronicznego kryje się również zachowanie polegające na pozostawieniu tych urządzeń bez nadzoru, w miejscu narażonym na działanie warunków atmosferycznych lub dostępnym dla osób mogących wywołać wymienione skutki, czy też zezwolenie tym osobom na posługiwanie się środkami technicznymi bądź akceptowanie takiej sytuacji¹³. Po drugie, w celu sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania i użytkowania rejestratora podmiot dozoru może dokonać w każdym czasie kontroli. Kontrola ta jest natomiast obligatoryjna w przypadku stwierdzenia nieuprawnionego oddziaływania na urządzenie techniczne. Po trzecie, art. 66a kw penalizuje zachowanie polegające na umyślnym dopuszczeniu do zniszczenia, uszkodzenia, uczynienia niezdatnym do użytku środków technicznych służących do wykonywania dozoru elektronicznego, wprowadzając za taki czyn zagrożenie karą aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny. Z tych względów przepis art. 43l kkw w przypadku orzeczenia zakazu zbliżania się wykonywanego w systemie dozoru elektronicznego wprowadza możliwość rezygnacji przez osobę chronioną z dozoru zbliżeniowego, połączonego z obowiązkiem korzystania z rejestratora stacjonarnego lub przenośnego na rzecz dozoru mobilnego.

Warto wspomnieć, że dotychczas wykonywanie środka karnego lub środka zabezpieczającego w ramach dozoru mobilnego związane było z obowiązkiem noszenia przez skazanego wyłącznie nadajnika wyposażonego w funkcję GPS. Aktualnie po wprowadzeniu w życie zmiany z 2018 r. skazany – obok obowiązku noszenia nadajnika – wyposażony będzie w przenośny rejestrator. W tej sytuacji należy zastanowić się, czy rozwiązanie to nie wprowadza zbyt daleko idących dolegliwości w stosunku do osób, wobec których orzeczono środek karny lub środek

---

¹² Zgodnie z treścią § 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3.06.2015 r. w sprawie wysokości opłaty wyrównawczej dla nadajnika i rejestratora stacjonarnego lub przenośnego służących do wykonywania dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2015 r. poz. 813) dla rejestratora przenośnego opłata ta wynosi 3131 zł.

¹³ K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, s. 366.

zabezpieczający w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu. Z jednej bowiem strony automatycznie rozszerzamy odpowiedzialność finansową skazanego, albowiem z chwilą ustanowienia dozoru mobilnego odpowiada on już nie tylko za powierzony nadajnik, ale również za przenośny rejestrator. Ma to o tyle znaczenie, że opłata wyrównawcza w przypadku zniszczenia, uszkodzenia lub uczynienia niezdatnym do użytku nadajnika z funkcją lokalizacji GPS oraz rejestratora przenośnego łącznie oscyluje w granicach ok. 6 tys. zł. Z drugiej zaś strony w literaturze¹⁴ zwraca się uwagę, że wyposażenie skazanego w dodatkowe urządzenie, jakim jest rejestrator przenośny – zwłaszcza przy dozorcze mobilnym – może być odbierane jako naruszenie konstytucyjnego prawa do prywatności. Osoba, wobec której orzeczono zakaz uczestniczenia w imprezach masowych, w sytuacji objęcia jej dozorem mobilnym zobligowana będzie nie tylko do noszenia nadajnika wyposażonego w funkcję GPS przez cały czas obowiązywania zakazu, ale również do odbierania połączeń z rejestratora także w okresie nieobjętym zakazem wstępu na imprezę masową¹⁵.

Istotnie, ustawodawca uchwalając przedmiotową zmianę wprowadził dodatkową dolegliwość finansową, która obciąża budżet osoby objętej zakazem z art. 43b § 3 kkw. Niemniej należy pamiętać, iż opłata wyrównawcza, o której mowa w art. 43s kkw ma charakter fakultatywny, co w praktyce oznacza, że nawet w przypadku spełnienia ustawowych przesłanek sąd nie ma obowiązku sięgania po jakąkolwiek formę rekompensaty, nawet w przypadku umyślnego zniszczenia, uszkodzenia czy uczynienia niezdatnym do użytku nadajnika bądź rejestratora. Odnosząc się natomiast do kwestii dotyczącej obowiązku noszenia rejestratora przenośnego, przyznać należy, że rozwiązanie to wpłynie niewątpliwie na zakres kontroli skazanego objętego przedmiotowym obowiązkiem. Należy jednak pamiętać, że właśnie w tym kierunku zmierzała tytułowa nowelizacja. Wynika to bowiem wprost z uzasadnienia do rządowego projektu, w którym wskazano, iż „potrzeba stosowania rejestratora przenośnego co do skazanego, wobec którego jest stosowany dozór mobilny, wynika także z konieczności zapewnienia większej kontroli nad jego zachowaniem w trakcie wykonywania tego rodzaju środka”. Co prawda,

---

¹⁴ Słusznie bowiem wskazano, iż dozór mobilny, z uwagi na możliwość stałego monitorowania bieżącego miejsca pobytu skazanego budzi w literaturze wątpliwości natury konstytucyjnej, zwłaszcza w kontekście ochrony prawa do prywatności. Stworzenie bowiem możliwości trwałej inwigilacji daje w teorii szerokie pole do nadużyć, poprzez nadmierną ingerencję państwa w prawa i wolności jednostki, K. Mamak, D. Zajac, *Dozór elektroniczny*, [w:] W. Wróbel, *Nowelizacja prawa karnego*, Kraków 2015, s. 226.

¹⁵ Ibidem.

zakres tej kontroli będzie większy w przypadku wykonywania środka karnego w postaci obowiązku przebywania skazanego w czasie trwania niektórych imprez masowych objętych zakazem w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu (art. 41b § 3 kk) niż w pozostałych przypadkach. Niemniej wydaje się, iż rozwiązanie to nie wprowadza dolegliwości, które nie byłyby dopuszczalne z uwagi na charakter tego środka karnego.

Wprowadzona w życie zmiana – w zakresie, w jakim nakłada na skazanego obowiązki z art. 43n § 3 kkw – ma szczególne znaczenie w przypadku skazanych pochodzących z grup podwyższonego ryzyka, którzy zostali objęci dozorem elektronicznym w ramach stosowania środka zabezpieczającego w dozorcze mobilnym. Wskazuje się bowiem na najwyższy standard techniczny przedmiotowych rejestratorów, a także niezawodność i precyzję przekazywanych przez nie informacji (całodobowe pozycjonowanie osoby GPS/GSM) z możliwością kontroli połączeń telefonicznych.

Wobec znowelizowania art. 43n kkw należałoby zastanowić się nad aktualizacją Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 10 października 2016 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego¹⁶. W § 4 wskazano bowiem, że „osoby upoważnione mogą żądać od skazanego wyjaśnień również przy użyciu rejestratora stacjonarnego w czasie, gdy skazany ma obowiązek przebywać w zasięgu tego urządzenia”. Obecnie przepis ten należałoby rozszerzyć w sytuacji orzeczenia środka karnego lub środka zabezpieczającego o obowiązek udzielania wyjaśnień także przy użyciu rejestratora przenośnego.

Podsumowanie

Zasięg stosowania dozoru elektronicznego w Polsce jest coraz większy. Do 30 czerwca 2018 r. system ten objął łącznie 75 389 skazanych¹⁷. Realna ocena propozycji ustawodawcy w zakresie wyposażenia Służby Więziennej w dodatkowe kompetencje wychodzące ponad zadania zdefiniowane

---

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10.10.2016 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1698).

¹⁷ <http://www.dozorelektroniczny.gov.pl> (dostęp: 2.10.2018).

dotychczas w kodeksie karnym wykonawczym, a polegające na prowadzeniu centrali monitorowania, możliwa będzie dopiero w momencie faktycznego przejęcia przez Służbę Więzienną całości obowiązków podmiotu dozoru. Podkreślić bowiem należy, że do nowych obowiązków Służby Więziennej będzie należało sprawdzanie możliwości technicznych, montaż sprzętu technicznego, a także interweniowanie w przypadku przekroczenia uprawnień przez osoby odbywające karę w tym systemie. Niemniej już na tym etapie zauważyć należy, że zmiana ta przyniesie wymierne korzyści zwłaszcza w zakresie powierzenia Służbie Więziennej obowiązku wykonywania całodobowych patroli interwencyjnych. Osoby obsługujące ten system wyposażone będą w znacznie większe prawa i zarazem ochronę, albowiem wśród pracowników każdej komórki połowę będą stanowili funkcjonariusze uprawnieni do stosowania środków przymusu bezpośredniego.

Także zmiana w obrębie poprawy funkcjonalności urządzeń technicznych związanych z dozorem mobilnym i zbliżeniowym zasługuje na aprobatę. System ten – dzięki dodatkowemu wyposażeniu skazanego w rejestrator przenośny – zyskał dodatkowe techniczne wsparcie, które w znacznie większym stopniu pozwoli egzekwować jego przestrzeganie. Rozwiązanie to nie tylko zwiększy ochronę ofiar przestępstw, ale i umożliwi bardziej precyzyjne monitorowanie skazanych objętych tym systemem.

Bibliografia

Kiełtyka A., Ważny A., *Ustawa o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Komentarz*, Warszawa 2011.

Mamak K., Zając D., *Dozór elektroniczny*, [w:] W. Wróbel, Kraków 2015.

Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.

Akty prawne:

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 652).

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 i 2018).

Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2007 r. nr 191, poz. 1366 z późn. zm.).

Ustawa z dnia 12 kwietnia 2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy i ustawy o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1010).

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2016 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1698).

Inne:

<http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/druk.xsp?nr=2290> (dostęp: 12.08.2018).

<http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/15B1E2A755FBDE9DC1258241003E7186/%-24File/2290.pdf> (dostęp: 12.08.2018).

<http://www.dozorelektroniczny.gov.pl> (dostęp: 2.10.2018).

